

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

23.

Fylke:

Austfold

Tilleggsspørsmål nr.

Herad:

3dd

Emne: Bordspil pp til hverdags.

Bygdelag:

Oppskr. av: Ragna Braadland

Gard:

Gr

(adresse): Gr. nr. Halden

G.nr. 84

Br.nr. 1. 2.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

B. Fru Olga Lohrey f. Brække født paa Brække i 3dd 1883. Oppregnet efter kunde av Fru Nilda Lohrey f. Brække født paa Pirke hoven i Sandvedalen 1918. Fra Skolebudskeens.

1. Satt ned bordet
2. Nei.
3. Paa samme tid, husbondsfolkets innde, gjenerum ute.
4. Samme mat.
5. Ja.
6. Spiser i skuen søndager, høitider, og naar det er fremmede.
7. Ja. Husbond og husmøys: hver sin side av bordet.
8. Nei.
9. Nei.
10. Midd paa langbordet eller i hvert ende kj høre for husbondsfolkets.
11. Nei. Mandfolket altid spiser uten beer.
12. Følls matkopp var ikke i bruk efter 1880 i hvert fall. Spillekum het Melke = pøpper. Tar grøt og paa skien og dypper i Melke.
13. Pute i fat, ikke gylta paa bordet. Ren

dult paa bordet hvis tilfældige gæster.

14. Lild mellem flødebødder.

15. Ja.

16. Nei.

17. -

18.

19. Ja, hver sin, hver sit, hver eller hvem.

20. Fra fullesfat til småa brødboller.

21. Nei. Ja. begyndte ca 1900. Dukkede lagene
av.

22. Doksduk.

23. Velkommen, husfarer først, saa efterkomme
de resten, husmoder sidst.

24. Bare middagsmæderne

25.

26. 4-5 aar, 5-6 aar. Man og alder svikene.

27. Ja "dugge", ikke svært alvorlig, men
det kan være.

28. hver lavt. Hvid om jul med 1900.

29. Ikke ungers, du snakker alle.

30. Ja.

31. "Gubben vide ikke, at bjærricoga var
garen før ho saug ~~med~~ mens ho spise".

32. Ja.

33. Ja, til husbondsfolket

34. "Velkommen".

35. Ja.

36. Ja.

37. Ja, lærererne vist.

38. Ja.

39. Na sammen med familien, før
sikke i skua og saa efter spise alene.

40. Ja, svært meget før.

41. Ja, et stykke fra, derre var før.

13. Olga Brynildsen f. Torgalsbom fødtes
den 1878. Mellemstov Skuggaard.
Køber mat paa kjøkkenet og spiser der.
1. Satt alle ved langbordet eller klappbordet.
 2. Ja, ja.
 3. Alle paa samme tid.
 4. Samme mat.
 5. Spiser paa kjøkkenet paa hverdage.
 6. Ved høitidene spiser alle i stuen.
 7. Faste plasser, hus kvinder ved bordene.
 8. Barne stod ikke ved bordet.
 10. Sofaplassen.
 11. Nei basket sig ikke, men kunne av
 12. Groffarene ble satt paa bordet og alle
spiser drikke av dem. Hver sin melkekopp
fjerd av tea, senere spillkane av skuren
top av the grøt og dopper i melkekopper.
Begge eller.
 13. Maten ble bær op fra kjøkkenet eller
skrotenen av husmødre, aldrig gylte
paa bordet. Hun forner at barne hadde
paa hun selv kunde sette sig og fikke
mat sammen med dem.
 14. Inger spiser paa tallerken eller
paa fladbrød, som lilstubb spises
op.
 15. Ja, selvfølgelig.
 16. Ja ja, aldri før i sin.
 19. Hver hadde sin the, drøkke, som
ble sluppet av og satt under kjøkkenet.
 21. Ikke borddelt paa hverdage.
 22. Skurebord før, nu borddelt.
 24. Alt brød ble skåret i skiver og delt
ut. Omsbrød, fladbrød og leppe.
 25. Barne fikk mindre end voksne.

- 13. Jørgen Sørensen Bokerød født 1893
 paa Bokerød i ^{mindre byggeareal} ~~temingdalen~~
 ja i kjøkkenet.
- 1. Ved langbord eller klappbord.
- 2. Ja. Ja.
- 3. Paa samme tid, der findes undtagelser,
 men disse blir ikke likt.
- 4. Maten er der sammen for alle.
- 5. Ja.
- 6. Naar de har gjæstet med husstands=
 folket i arna. Til julen er alle i et
 køkken, gjennem arna.
- 7. Alle faste plasser. Husstanden ved bord=
 enden ind til væggen, her sidder ved
 andre enden, herfra omkring. Frem=
 med hilfuldig hjælp ind til husstanden.
- 8. Ja i fortiden, helt til de ble voksne, 3
 første halvdel av 1800 tallet.
- 9. Nei.
- 10. Sofaplassen.
- 11. Nei, ikke uren de kjære gjødsel og
 lignende. Svært uark. Aldri lua av, men
 fik mindre av det.
- 12. Op mot 1880 aarene, da ogsaa fælles
 Melkekopp. Trøbbell. Ja. Drikker av kopper
 eller heller avet. Ja, kopper fulgte kaffen.
- 13. Aldrig grept eller paa en paa bordet
 Paa i huset lagde op maten paa kom=
 fyken eller skovstuen. Ved gjæste ser=
 vering servertes paa fat ved bordet.
- 14. Ikke sans erindres.
- 15. Ja, brukes altid, i gammel tid ingen
 sukkerbit.
- 16. Ja, altid til omkr. 1900.
- 17. Jerngaffel alltid i bruk i Jørgens tid.

- men ikke i hans forældres tid.
18. Ja, der ble brugt, men meget for avlaga og ikke god skik. Kvindene brugte altid tynde skaalkuiver, som de skær og smurte med.
19. Ja, hvor kjendte sin ske uren murke. Blikskeer var almindelige, men far og farfar brugte trækeer. Traupan 1900 ble træskeane borte. Skeane ble vækset i al færgens tid.
20. Hese færgens ble skindois kallerkuver i brug. Fæ - far, boller og skeer. Ja, fæ, næst ble enkelte skindois kallerkuver.
21. Nei, nei, hvis bordduk ved særskildt anledning er lagt paa spisebordet, saa blir den gjerne liggende.
22. Almindeligt er skurebord, gjerne nyhøvet til jul, derefter voksduk og sjeldnere malt bord.
23. Måra vete op og delre ut. Husfarom, banna som det faldt sig. Ikke nok marn.
24. Farus forsynde sig med smør og ost, måra delre disse ut paa smurt tilbanna. Brødet stod paa bordet, måra ga banna. Onnsbrød, fladbrød, leppe. Disse, sirke ble gjerne brugt, maa fladbrødet top slutt. I færgens fars tid var det liden onnsbrød, byggevells velling er skapper brødet.
25. Falka fikk efter behov.
26. 4 aar. Haaring forsynde sig selv, maa og eldre søskers.
27. Ja, almindelig for smaa barn.
28. Ikke skik.
29. Nei, ingen smakk ved bordet.

- du snakket de og alle er friid.
- 30. Ja, det var upassendes, en fik eller ut.
- 31. Ja, forbudt, Manden skjænte sine at
gjæringa var goren for hux saug ved
hardt.
- 32. Fj hardt gikk alle, naar husefaren
gikk. Fra hardt kunde de gaa, naar
de var merre.
- 33. Nei.
- 34. Han bare hilse, Munfar i Lia se de "Ligne
Maren".
- 35. Alle spise ferdig, den frem mere husef
by kaffen kom gressen, da serveres
gjæstene kaffen alene.
- 36. Ja.
- 37. Ja. evska traedemut nu og for.
- 38. Ja, altid kaffe. Gjæstene ar til noen kose.
- 39. Nummer an paa hvor gjæstene har et,
samt regel alene i stua.
- 40. Ja.
- 41. Ja. et stykke fra.

5252

Rt. pr. Halden
6. 3. 1951.

Norsk etnologisk granskning.

Norsk Folkemuseum

Bygdø.

Jeg tillater mig hermed at sende Dem nogle
refleksjoner i anledning spørsmål 8 i
nr. 23: Har det vært skiftet at barnea under
saa ved bordet og spise? etc., skjært jeg er
fullt klar over, at dette vis indbygg er svært
lokalt underbygget og det uden betydning for
Dem.

Hele vår sagakritikk er ogsaa den av sagn-
historisk indhold er berret for legen paa arbarne
saa under maaltidene.

Våre undersøkelser her i Idø og Emsingdalen
fra forskjellige lag sociale håndverkere gav
helt negativt resultat. Til for de eldre var det
nærlig og helt ukjent at barnea skulde spise
under maaltidene.

Ena min egen krets (F. Prang) i Fredrikshald
sagde mig så, at skikken var ukjent inden handels-
particler, og da ogsaa inden den stedlige
bybefolkning forøvrig.

MS. 231

I embedslektene derimot ble skikken praktisert.
 I min mors (f. Vogt) slekt var skikken kjend.
 Pedagoger Pils Vogt og hans bror Matsaad og
 Minister Benjamin Vogt indrog sine maatider
 staaende indtil de blev studenter i paa den stes-
 haad Pils Vogts hjem. Embedslektene holdt dog
 idetlike en haardere og mere disciplinerende
 opdragelse. Skulde barnea kunne holde sig
 videre oppe inden kassen, maatte de vare haard-
 fjære og maatte. Vogt-familien var gjennom
 gjennomske forbindelser forbundet med Danmark
 og ogsaa med dets administration, som altid
 var streng, hvilket kan ses i forbindelser
 med den tyske isher.
 Av dette er jeg tilbøilig til at trokke den slutning
 at skikken ikke er dansk, men hvor den faa
 var der under indflydelse af danske embedsmænd.
 At fire dygtige administrativ disciplin og fasthet
 tilhæve over de traverende verdensveier flodene - Donsau-
 Bysanz' s embedsstat, som stod til 1453, det føres
 for langt ud paa vidde.

Wagna Bhaaland.

2525